

A magyarkanizsai Szalma Tamás a korai középkori harci öltözetek „megszállott” készítője

A közelmúltban a Bugac melletti füves, homokos pusztán tartották meg többezres érdeklődő tömeg előtt a hatodik Kurultáj-Magyar Törzsi Gyűlést, ahol először volt vendég Délvidék. Ez a rendezvény a magyarokkal rokon keleti népek nagy, látványos találkozója, a hagyományörzés éltetése, továbbvívése. A délvidéki csapat zászlóját a magyarkanizsai **Szalma Tamás** vitte, saját készítésű korabeli öltözetben. Községünkben még hárman voltak a csapatban, és a három nap alatt ők is jurtaban aludtak.

De miként is vezetett Bugacig az út?

Tamás a Magyarkanizsai Íjászkör egyik alapító tagja, ami 2014-ben alakult, közel 25 tagot számlál. Árpád fejedelem korszakával foglalkozik. Ez év májusában már megtartották az 1. íjászversenyt. Ott láttam őt először a különös harci öltözetben. De meséljen ő erről.

– Foglalkozásom géplakatos, a Potisje Rt. Tondachban dolgozom, közel 30 éve. Népünk történelme mindig érdekelt, ezért, és az íjászat szeretete miatt lettem tag az íjászkörben. Illetve, hogy a fiatalokkal is megismertessem az íjászatot, amellyel, és a védőeszközökkel három éve foglalkozom. A történelmet illetően engem a 3. századtól a 11. századig terjedő korszak érdekel, főként a fegyverzet és ruházat. Rengeteget olvasok, szakfolyóiratokat, szakkönyveket gyűjtöttem össze.

Kérünk, oszd meg az olvasókkal is, miként és miből készíted a vérteteket, a páncélruhát!

– Gyűjteményemben, készítményemben van 4.-6. századot idéző mongol, hun gyalogsági 18 kilós bőrpáncél, és egy 10 kilós lovassági páncél, valamint egy közel 20 kilós lemezpáncél, ami a 14. századig volt használatos. Mindháromhoz van harci sisak, azok is az én alkotásaim. Most készítek egy avar kori bőrpáncélt, van hozzá fémsisak is, ami lamellás pikkelyes. A szükséges szerzőszámokat is, mivel géplakatos vagyok, magam „fabrikálok” így összehangolom a hobbim a szakmámmal. Egy sisak például 4-5 hét alatt születik meg napi négy óra hossza munkával. A „páncélruhát” nem a korhű eljárással készítem, ugyanis régen sózott, meszelt bőr volt az alapanyag, ami kiszáradás után vetekedett a fémlemez keménységével. Természetesen a fémvérték jobban védte a harcosokat, de azt csak a vezérek vagy a jómódú harcosok engedhették meg maguknak. De mindkettő a halpikkelyhez hasonló lapocskákból készült. Én is így kreálom a vérteteket és sisakjaimat. A hulladékbőrökből dolgozom, mert olcsóbban jutok hozzá. Egy négyzetméter 70 euró, és egy páncélhoz 3-5 kell a páncél nagyságától és sűrűségétől függően, illetve, hogy készül-e hozzá felkar-, láb- és combvédő. Az idő? Háromtól öt hónap napi négy órával. Mivel váltásban dolgozom a gyárban, és otthon is akad ház körüli munka, bizony nem egykönnyű a felsoroltakat megalkotása. Az én foglalatosságom kísérleti régészetnek is tekinthető, nevezhető, mert képek alapján készítem el a felsoroltakat, és nekem (nekünk) kell rájönni annak „mikéntjére”. De tudomásom szerint nincs senki a közelben, aki ezzel a korszakkal és páncélokkel, a készítésükkel foglalkozna.

Hol mutatkoztál be először nagyközönség előtt?

– Idén augusztus 12-e előtt és 14-e között a Kurultájon, Bugacon a páncélzattal „szerepeltem”, vagyis kiállítottam. Az öltözet egyike rajtam díszelgett, így vonultam fel a vajdasági csoport élén. Az eredeti öltözet (harcászati) az őseinknél több mint 40-50 kg-ot nyomhatott, de elődeink ezt könnyedén viselték, mert legtöbbjük harcászattal foglalkozott.

Bugacon, a kézműves vásárban állítottam ki a saját készítésű bőr- és lemezpáncélokot. Másnál nem is láttam ilyeneket, mert legtöbbször készen veszik. Egyik bőrpáncélot elcseréltem lánccingért, ami „csupán” 35 kilót nyom. A mi, vagyis Délvidék szerepe most első alkalommal a bemutatkozás volt. Minden „rokon” az Árpád-kori öltözetben jelenhetett meg, amely lebilincselő látvány volt, a harci bemutatókkal egyetemben. Rólunk, a délvidéki kézművesekről, a hagyományörző használati tárgyak sokszínűségéről, minőségéről csakis pozitív visszajelzést kaptunk, annál is inkább, mert néhányan a helyszínen is elárulták, bemutatták az alkotás menetét.

Tamás még készségesen elmesélte, elmagyarázta a vérték és fejjvédő sisakok elemei kivágásának menetét, összeállítását, illetve zsineggel való erős összefűzését, és hogy a fémvértet olajozni kell a rozsdásodás ellen. Meg azt is, hogy a páncélok, a sisakok a középkorban a harcászati idején a nyílvesztőtől és kardvágástól védtek az ellenfeleket.

Záradéku elmondta, hogy az íjászkör itt helyben már bemutatót tartott a Tisza- és Cserkész táborban, a Kanizsa Fesztven, de szeretnének az iskolába is eljutni, bemutatni az íjászatot, az elődeink látványos harcászati, ruházati, hogy ezáltal a fiatalok még jobban megismerhessék a magyarság történelmét, és tiszteljék, tovább éltsék örökletes hagyományainkat. Végül a minden elismerést, tiszteletet megérdemlő Tamás egy titkot elárult: már készül egy négy méteres jurta, a nomád török és mongol népek kerek nemezsátra.

– Jövőre a Szent István ünnepen a közönségnek szívest-örömet bemutatóm – közölte.

Teleki M.